

PLATS FÖR ATT GÖRA SKILLNAD

FRÅN FÖRSKOLA TILL JOBB

Ett koncept för samverkan med arbetslivet

2020-08-28 Vaggeryd

Barn och utbildningsförvaltningen
Arbetsmarknadsenheten

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	2
Varför konceptet "Från förskola till jobb"?	2
2. Inledning	3
Samverkan med näringslivet	3
Vägledning	3
Entreprenöriellt lärande - <i>En träning i entreprenörskap.</i>	4
Reflektion "Jaget"	4
Partnerskap.....	4
3. Förskolan	5
4. Grundskolan åk F-3.....	6
5. Grundskolan åk 4-6.....	8
6. Grundskolan åk 7-9.....	10
7. Gymnasieåldern	12
8. Vuxna	14
Komvux.....	14
Nyanlända.....	15
Unga utan sysselsättning	16
Långtidsarbetslösa	17
Utvecklas på jobbet.....	18
9. Eget företag	19
10. Vaggeryds vision och mål.....	20

1. Bakgrund

Varför konceptet "Från förskola till jobb"?

Samhället, företagen och den offentliga verksamheten skapas, byggs upp och utvecklas av människor, för människor. En kritisk framgångsfaktor i denna process är kompetensförsörjning; något som Vaggeryds kommun har fokuserat på och arbetat för, under många år. Det som många branscher står inför och brottas med i dagens samhälle är behovet av kompetens. Det finns ett stort behov av kunnig och utbildad personal inom flera bristyrken som undersköterska, förskollärare, lärare, tekniker, produktionstekniker, säljare, med mera; listan kan göras lång. Alla är dock överens: kompetensförsörjning är en av våra största utmaningar, som vi alla står inför.

För att kunna arbeta proaktivt och förebygga detta, måste vi gå från ord till handling. Vårt koncept "Från förskola till jobb" bygger på ett långsiktigt och varaktigt arbete som lotsar barn, ungdomar, och vuxna, till arbete. Detta genom en modell som binder samman hela utbildningskedjan. Genom att arbeta systematiskt, kan vi via modellen "Från förskola till jobb", bygga broar från skola och utbildning, över till ett varaktigt arbete; till en plats där du som individ kan vara med, påverka och göra skillnad.

Konceptet "Från förskola till jobb" grundar sig i de många bra initiativ och aktiviteter som går att återfinna i vår kommun. Syftet är att utifrån ålder och mognad, i tidig ålder och tidigt i utbildningskedjan, lyfta och visa bredden av olika yrken i Vaggeryds kommun, Sverige och Världen. Den kunskapen som byggs upp i förskolan/skolan kopplas samman med ett sammanhang i arbetslivet. En tidig vägledning, samt möten med förebilder i näringslivet bidrar till att minska skillnader i studieresultat mellan pojkar och flickor, samt bidrar till att motverka traditionella yrkesval kopplat till genus.

Målet ska alltid vara att finna ett varaktigt arbete. Därför är nytänkande i brobyggandet mellan utbildning och arbete av ytterst stor vikt. Det kan handla om lärlingsplatser, lärlingsanställningar, feriejobb, feriepraktik, traineeanställningar, vuxenutbildning, samt timanställning, under utbildningen. Allt detta för att individen ska finna en värdefull plats i samhället där hen kan vara med och påverka dess utveckling; och där det blir tydligt att skolan och samhället hänger ihop.

2. Inledning

Vår plan utgår ifrån följande perspektiv:

Område	Innebär
Samverkan med näringslivet	Olika studiebesök som vi gör på skolorna; samt eventuella kontinuerliga och återkommande samarbete.
Vägledning	Arbetet kring studie- och yrkesvägledning; detta via samtal, PRAO, studiebesök, material, mässor med mera.
Entreprenöriellt lärande	Utbildningsaktiviteter som är kopplade till begreppet entreprenöriellt lärande.
Reflektion "jaget"	Eleverna får möjlighet att reflektera kring sin egen person. Över deras förmågor, styrkor, saker de vill lära sig, intressen. Exempelvis drömtimmen.
Partnerskap	Organisationer och företag som vi samarbetar med, till exempel Snilleblixterna, UF, All-in, Teknikcollege med mera.
Livslångt lärande	Kompetensutveckling, kompetensväxling, första jobbet

Samverkan med näringslivet

Genom samverkan med näringslivet kan kommunen och dess företagare fånga upp kompetensen redan i skolåldern; och på så vis i ett tidigt skede finna rätt individ till rätt plats. Näringslivet och det övriga arbetslivet har då ytterligare möjligheter att utvecklas och konkurrenskraften kan stärkas. Som en följd av detta växer Vaggeryds kommun och blir mer attraktiv att verka och bo i.

Näringslivet är även nyckeln till nytänkande över hur vår framtida gymnasieskola kan utformas. Företag så som Volvo och ABB har redan förstått vikten av att forma en gymnasieskola som är byggd kring företaget, som lär ut den kompetens som företaget efterfrågar; en gymnasieskola som har individen i fokus, som rustar och bygger upp individens karriär parallellt med att hen genomför sina gymnasiestudier.

Vägledning

All personal i förskolor och skolor har ett ansvar för studie- och yrkesvägledning och för att barn, elever och studerande ges vägledning av sådan kvalitet att de kan göras medvetna och väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Det är därför av stor vikt att all personal i våra förskolor, skolor och fritidshem ser studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av undervisningen genom hela skolsystemet, från förskola till vuxenutbildning. Där det arbetas medvetet och målinriktat med arbetslivsanknytning och personlig utveckling för barn/elever/studerande.

Lusten och glädjen ska vara en drivkraft i all undervisning och eleven ska genom studie- och yrkesvägledningen uppleva sig ha många möjligheter och känna sig betydelsefull. Målet är att de lämnar utbildningen i vår kommun med godkända betyg och förvisningen att JAG KAN, JAG VILL, JAG VÅGAR.

Entreprenöriellt lärande - En träning i entreprenörskap.

Den traditionella undervisningen lägger stor tyngd på utbildning *om* entreprenörskap. Utbildningen utformas med teoretiska pass där det är läraren, böcker, externa föreläsare eller Internet som är källan till information. Eleverna får ofta uppgifter som de ska lösa i grupp eller enskilt, där det finns klara riktlinjer om vad som är rätt eller fel.

Denna typ av undervisning främjar dessvärre sällan till att uppmuntra entreprenöriella eller företagsamma elever. Genom att träna eleverna *i* entreprenörskap kan de på ett praktiskt sätt göra verklighet av sina teoretiska idéer. Exempel på detta är UF-konceptet, där eleverna under ett års tid lär sig *hands-on* genom att starta och driva ett företag. Genom att använda sig av sina teoretiska kunskaper och samtidigt förvärva sig kunskaper om vad som fungerar i verkligheten; kan detta bidra till att stimulera elevernas praktiska sida, samt deras förmåga att ta initiativ att skapa saker, som vidare leder till mer företagsamma elever.

Då entreprenörskap inte enbart handlar om bra idéer, utan till lika stor del handlar om individen bakom idéerna, är det av stor vikt att träna de förmågor och attityder som utmärker en bra entreprenör. När dessa förmågor tränas på ett medvetet sätt undervisas eleverna *för* entreprenörskap. Denna träning stärker elevernas självkänedom och bygger upp de förmågor som krävs av en företagsam person i dagens samhälle.

Reflektion ”Jaget”

I dagens samhälle och yrkesliv läggs lika stor vikt vid individens personliga egenskaper och förmågor, som vid specifika kunskaper och praktiska erfarenheter. Dina personliga egenskaper och vem du är som person, blir ditt personliga varumärke. Därför är det även av stor vikt att lägga fokus på reflektion kring och utveckling av *jaget*, som en förberedelse inför arbetslivet. Vem är jag? Vad tycker jag om? Vad har jag för intressen? Vad är jag bra på? Vad vill jag bli när jag blir stor? Hur vill jag att mitt liv ska se ut?

Att ha jaget i fokus handlar om att stärka och främja elevernas självförtroende och självkänsla, detta genom att i utbildningen använda sig av olika teman, studiebesök och diskussionsforum, med mera. Detta för att uppmuntra och utmana eleverna till att utforska nya möjligheter, och finna nya sidor hos sig själva; sidor och talanger som de kanske inte hade upptäckt om de inte får möjligheten och utrymmet att ifrågasätta invanda mönster och tankesätt.

Partnerskap

Partnerskap är ett viktigt inslag i tanken ”Från förskola till jobb”. I Vaggeryds kommun är inslag av externa partners, så som Ung Företagsamhet. Andra exempel är Blixtlåset – det svenska gymnasieästerskapet för innovatörer; ReMida – ett italienskt koncept som lär barn och unga att återvinna material, samt uppmuntra till nytänkande över vad materialet kan användas till. Partnerskap bidrar till en utbildning som blir på riktigt, med en tydlig mottagare.

Målet är att de värden som partnerskap medför, ska implementeras som en röd tråd genom alla skolåren, från förskolan, fram tills att individen står klar och rustad inför yrkeslivet eller inför eventuella fortsatta studier på högskola eller universitet.

3. Förskolan

Under förskolans år ska barnen ges möjligheten att leka olika yrken i sina rollekar. Att ge barnen många olika valmöjligheter ökar förutsättningen för barnen att bredda sina lekmönster och val av aktiviteter. Det är därför av stor vikt att all personal som arbetar i förskolan, bidrar till att barnen ges förutsättningar för utvidgade upplevelser och uppfattningar om sina möjligheter, oavsett könstillhörighet. Ett sådant tillvägagångssätt är de litteraturval som vi gör i förskolan, där vi via litteraturen kan diskutera kring olika yrken och dess normer.

Förskolan ska skapa förutsättningar för barnen att lära känna sin närmiljö, och de samhällsfunktioner som har betydelse för det dagliga livet; samt ges möjlighet att ta del av det lokala kulturlivet. Det är därför viktigt att vi tar tillvara på de tillfällen som ges för att följa ett projekt från start till mål. ReMida är ett koncept som tar tillvara på rest- och spillmaterial från företag.

Saker företagen har tänkt att slänga får nu istället nytt liv och blir ett kreativt pedagogiskt material på förskolor, fritidshem, och skolor i vår kommun. Barns kreativitet och experimentlust främjas genom att använda ett ofärdigt material som vi skapar något av tillsammans med barnen, istället för att erbjuda färdiga leksaker.

Materialet uppmuntrar även till ett mer miljömedvetet förhållningssätt genom att lära barn och elever att ta tillvara på det som finns runt omkring och samtidigt minska konsumtionen av nya saker. Materialet är även ett stöd för det entreprenöriella lärandet. Barn och elever får utveckla sin nyfikenhet och kreativitet, samt samverka med omvärlden och näringslivet på ett verklighetsanknutet sätt.

Särskilt viktigt under förskolan är:

- Att barnen förstår att yrken inte är riktade till ett kön. Ex. att vem som helst kan bli sjuksköterska; att det både finns killar och tjejer som arbetare som sjukskötare.
- Att barnen har fått tillfälle att följa någon händelse i samhället från början till slut. Ex ett bygge.
- Att alla barn får vara med och skapa nya saker från ett återvunnet material.

Aktiviteter som förekommer i förskolan

Rubrik	Beskrivning
Rollekar	Under barnens spontana lek tar vi tillvara leken och dess innehåll och fortsätter samtala om olika yrken.
Litteratur	Varje avdelning får boken & studiehandledning "Vad vill du bli när du blir stor?"
Projektet	Samverka med företag/föräldrar/andra yrken i närmiljön i förskolans projektarbete. (ex följa ett bygge)
Remida	Alla förskolor deltar i Remida arbete

4. Grundskolan åk F-3

Under grundskolans första år ger vi en liten inblick i hur en arbetsplats kan se ut, vilka som arbetar där och vad dessa individer gör under en arbetsdag. Vi fortsätter med att vara normbrytande och söker särskilt upp de individer som brutit normen i typiska mans- respektive kvinnoyrken. Vi låter dessa individer berätta för eleverna om varför de har valt att arbeta med just det valda området, och hur dessa individer gör skillnad för andra. Vi belyser även vilka kunskaper och vilken kompetens som eleverna behöver rusta sig med om de själva vill ge sig in i det presenterade yrket.

Studiebesöken sker i Vaggeryds kommun och i närområdet, för att öka elevernas kunskap om hur samhället är uppbyggt och hur allt i samhället hänger samman. Eleverna gör ett eget ämnesövergripande arbete om sitt drömyrke, som de sedan redovisar inför andra elever. Eleverna får via ReMida möjlighet att väcka nyfikenhet över hur olika material och produkter fungerar, samt att det då skapas ett hållbarhetstänk hos eleverna.

Vi använder oss av Ung företagsamhets material "Vårt samhälle". Ung företagsamhet vänder sig till grundskolan och gymnasiet, och har som syfte att vara ett hjälpmedel för lärare till att kunna implementera entreprenörskapet i lärandet i skolan. Eleverna stärker sitt personliga jag genom att presentera och intervjua, samt genomföra och leda olika aktiviteter. Eleverna får även utrymme att vara kreativa och nyfikna; och stärker då sitt självförtroende och sin självkänsla genom att de våga testa nya möjligheter, samt att de lär sig att bli initiativ- och lösningsfokuserade.

Särskilt viktigt under F-3 är:

- Att eleverna förstår hur samhället hänger samman, samt vilka olika yrken som finns i samhället och att dessa inte behöver vara kopplade till genus.
- Att eleven stärker sin självkänsla och sitt självförtroende;
- Att eleven vågar testa nya möjligheter och utvecklar sin förmåga att kunna ta initiativ och finna lösningar
- Att eleven utvecklar sin förmåga att planera och leda aktiviteter.

Aktiviteter som förekommer i grundskolan F-3

Rubrik	Beskrivning
Vad jobbar du med?	Syfte: Att förstå hur en arbetsuppgift kan se ut. Studiebesök görs hos olika yrkeskategorier på skolan och kommunen. Eleverna intervjuar olika yrkeskategorier som finns på skolan och inom kommunens verksamhet
Arbetsplatser i vårt närområde	Syfte: Att förstå hur arbetsplatsen fungerar. Studiebesök hos en arbetsplats i närområdet. Föräldrar eller andra representanter kommer och berättar om sina yrken. Koppling görs till kursplanen.
Jag - en ledare	Syfte: Att öva på att vara ledare för en gruppaktivitet. Elever planerar och genomför en aktivitet på rasten eller i fritidshemmet
Vårt samhälle	Syfte: Att öka kunskapen om hur samhället hänger ihop Studiebesök i närområdet för. Omsorgs-, sociala-, tekniska yrken mm. Undervisning kring vad vilka förmågor och kunskaper som krävs för att genomföra ett specifikt uppdrag. Vi använder Ung företagsamhets material "Vårt samhälle"

<p>Vad ska den där vara bra till?</p>	<p>Syfte: Väcka nyfikenhet hur material, produkter fungerar. Att träna samarbete och få en förståelse för hållbarhet</p> <p>Studiebesök alternativt besök från olika arbetsplatser. Använda material från tex "Snilleblixarna" och UF. Samarbete på eller med REMIDA. Samarbete med till exempel skolbibliotekarie, IKT-pedagoger, Maker Space. Arbeta aktivt med den hållbara miljön i klassrummet och på skolan.</p>
<p>Mitt drömyrke</p>	<p>Syfte: Att tänka på framtiden.</p> <p>När jag blir stor vill jag bli... Mitt drömyrke ska på något sätt redovisas för andra elever på skolan i ett ämnesövergripande arbete.</p>

5. Grundskolan åk 4-6

Under grundskolans mellersta år gör eleverna i årskurs 4 ett studiebesök på en arbetsplats i närsamhället, för att bilda sig en uppfattning om hur en arbetsplats ser ut och hur den fungerar. När eleverna går i årskurs 5 gör de en PRAO-dag på en arbetsplats, där en kompis förälder arbetar. Efter PRAO-dagen får eleverna redovisa det som hen har varit med om genom att göra ett collage som sedan visas på en utställning för alla föräldrar. Vid placeringen av PRAO-plats utgår vi ifrån elevens drömyrke. Som en del i PRAO-dagen får eleven kartlägga vilka andra yrken som finns på den arbetsplatsen som eleven har sin PRAO-dag på; samt att hen får göra en beskrivning om vad som krävs för att hen ska ta sig till sitt drömyrke.

När eleverna i årskurs 6 är ute på sina PRAO-dagar väver vi samman dessa PRAO-dagar med material om yrken och entreprenörskap som bland annat är hämtat från Ung företagsamhet. Under mellanstadietiden gör även alla elever ett studiebesök på UPPTECH i Jönköping. UPPTECH lär eleverna om teknik, hållbar utveckling, klimatet, och rymden. Eleverna får då en större förståelse kring teknik och naturvetenskap.

ReMida är precis som i lågstadiet, även en del i utbildningen i mellanstadiet. Efter en inspirationsföreläsning från REMIDA får eleverna en uppgift att "uppfinna" och ta fram en produkt som inte finns idag. Eleverna bygger där efter en modell av ReMida material. De produkter som har skapats utav eleverna visas sedan upp på ett föräldramöte.

Särskilt viktigt under 4–6 är:

- Att eleven får kunskap om hur en arbetsplats fungerar samt vad som krävs av individen för att i framtiden kunna arbeta med sitt drömyrke.
- Att eleven får en förståelse om hur hållbarhet, återvinning och nytänkande kan kombineras.
- Att eleven stärker sin innovationsförmåga, självförtroende och självkänsla.

Aktiviteter som förekommer i grundskolan 4–6

Mål och syfte	Beskrivning
Att vara entreprenör?	Syfte: Att få en inblick i hur en arbetsplats fungerar. Eleverna i åk 4 besöker i grupp en arbetsplats i närsamhället.
Vad jobbar du med?	Syfte: Att förstå hur en arbetsdag kan se ut och förstå hur en arbetsplats fungerar samt att öka föräldraengagemang Eleverna i åk 5 gör en PRAO-dag på en arbetsplats där en kompis förälder arbetar. Efter PRAON görs ett collage som blir en del av en utställning som visas upp vid ett föräldramöte.
Vad jobbar ni med och varför?	Syfte: Att förstå hur arbetsplatsen fungerar och se vad arbetsplatsen gör och koppla denna till samhällsnytta Eleverna i åk 6 gör två PRAO-dagar två och två på en arbetsplats i kommunen. Efter PRAON görs ett collage som blir en del av en utställning som visas upp vid ett föräldramöte.
Vårt samhälle	Syfte: Att träna i kommunikation, samarbete, argumentation och att arbeta i grupp samt att öka kunskapen om hur samhället hänger ihop

	Efter PRAON i åk 6 jobbar vi genom ung företagsamhets paket " Vårt samhälle ". Paketet består av fem moduler; samhället, demokrati, vi planerar ett samhälle, yrken lön och skatt, hur pengar cirkulerar
Vad ska den där vara bra till?	Syfte: Att träna på att i samarbete med andra skapa och ta fram en produkt Efter en inspirationsföreläsning från REMIDA får eleverna en uppgift att "uppfinna" och ta fram en produkt som inte finns idag. Eleverna bygger en modell av REMIDA material. Alstren kan visas upp på ett föräldramöte där även en loppis kan arrangeras. Material från snilleblixterna
Mitt drömyrke	Syfte: Att fundera på framtiden och det egna drömyrket samt att förstå yrkets plats i en bransch Eleverna utgår från sitt drömyrke och placerar det på en arbetsplats. Utifrån arbetsplatsen görs en karta över vilka andra yrken som finns där. Slutligen beskriver eleven vägen till sitt drömyrke och ett par andra yrken på arbetsplatsen.
UPPTECH!	Syfte: Att få en större förståelse kring teknik och naturvetenskap Alla elever gör ett studiebesök på UPPTECH i Jönköping. Kombinerar med annat studiebesök i Jönköping

6. Grundskolan åk 7-9

Under grundskolans sista år lägger skolan stort fokus på att implementera entreprenöriellt lärande i utbildningen och undervisningen. Eleverna har temaveckor i årskurs 7 och årskurs 8, som riktar sig mot näringsliv och småföretagande i kommunen; samt kommunens kultur och företagshistoria. I årskurs 7 får eleverna tid och stöd att ordna sin praoplats inför årskurs 8. Eleverna får lära sig att skriva CV och personligt brev; samt att eleverna i årskurs 7 även gör studiebesök inom kultur- och företagshistoria.

I årskurs 8 gör eleverna två veckors PRAO. Syftet är att upptäcka olika yrken, vad som är aktuellt på arbetsmarknaden, samt vilka yrken som finns i Vaggeryds kommun. Eleverna får under grundskolans sista år vägledningssamtal och utrymme till att fundera över viktiga frågor som: Vem är jag? Vad tycker jag om? Vad är jag intresserad av? Vad vill jag att mitt framtida yrke ska vara? Hur vill jag att mitt liv ska se ut? I årskurs 8 medverkar även eleverna på Framtidsdagar och en företagsmessa.

I årskurs 9 gör eleverna en veckas PRAO. Till veckan/veckorna med praktik medföljer det antingen i årskurs 8 eller årskurs 9 en statistik- och mindre arbets-uppgift, där eleverna ska ta reda på följande uppgifter om den arbetsplats där de praktiserar: Hur länge företaget/organisationen har funnits? Verkar företaget/organisationen både nationellt och globalt? Har de några underleverantörer? Vilka arbetstider har företaget/organisationen? Hur många män och kvinnor finns det representerade? Vad behöver du som arbetstagare ha för utbildningsbakgrund?

Särskilt viktigt under 7–9 är:

- Att eleven har en god inblick och förståelse kring framtida yrkesval och branscher
- Att eleven vet vad som krävs för att kunna arbeta med sitt framtida drömyrke
- Att eleven utvecklat sina entreprenöriella förmågor och blivit mer initiativrik.
- Att eleven har en positiv framtidstro

Aktiviteter som förekommer i grundskolan 7–9

Rubrik	Beskrivning
Temavecka Åk 7	Syfte: Att få kunskap om kommunens småföretag samt kulturutbud. Att eleverna tar kontakt med företag och ordnar sin praoplats i år 8. Under temaveckan får eleverna öva sig på att ordna sin egen praoplats. Eleverna arbetar med olika företag samt besöker kommunens kulturutbud. Eleverna får olika uppdrag. Påjobbet.se
PRAO 2 veckor åk 8	Syfte: Testa på arbetslivet och upptäcka olika yrken inom och utanför kommunen. Praovecka 1; Praouppgift statistik: Semesterveckor, Arbetstid, Kvinnor/män i yrket, Utbildningsbakgrund, osv Praovecka 2; Praouppgift marknadsföring och information: Målgrupp i sin marknadsföring, Typ av marknadsföring, Webbsida, osv
Framtidsdagar 5 dagar	Syfte: Att få träffa olika yrkesamma i olika branscher samt skaffa sig kunskap och föra resonemang om framtidens yrken. Att lära sig att skriva CV.

	Arbetsmarknaden på schemat, Chef för en dag, SYV och skolledare för 7–9 planera ett upplägg i augusti.
Temavecka Åk 8	Syfte: Att få kunskaper om arbetslivet och förbereda sig inför gymnasievalet Eleverna arbetar med olika företag samt besöker kommunens kulturutbud. Eleverna får olika uppdrag. Påjobbet.se
Teknikplan Åk 7–9	Syfte: Att konceptualisering av teknikundervisningen. I år 9 sker samverkan med olika företag samt med Fenix kultur och kunskapscentrum.
PRAO 1 vecka åk 9	Syfte: Testa på arbetslivet och upptäcka olika yrken inom och utanför kommunen. Praouppgift undersökning: Frågor om företaget som tex; Grundare, Lokalt/globalt, Underleverantörer osv
Vägledning	Syfte: xxxxxx. xxxxxxx.
Personal besöker företag	Syfte: xxxxxx. xxxxxxx.

7. Gymnasieåldern

Under gymnasiet ska alla elever som har en praktisk utbildning genomgå minst 15 veckor av APL – arbetsplatsförlagt lärande. De elever som går en gymnasial lärlingsutbildning ska genomgå halva sin gymnasiala utbildning på ett företag. Målet är att lära sig olika yrken inom den branschen som eleven har valt. Utbildningen ska vara yrkesförberedande. Det är viktigt att eleven skapar nätverk inför den dagen då hen ska ut i arbetslivet.

Samtliga yrkesprogram har programråd, alternativt lärlingsråd där olika branschen är representerad. TE har en lokalstyrgrupp för TC där branschen är representerad. VO har både programråd och VOC.

Under gymnasietiden läser alla elever entreprenörskap i årskurs 1. De elever som läser högskoleförberedande program ska ges möjlighet att genomföra 2 fältstudieveckor/läsår. Det är där efter en mentor som följer upp elevens fältstudieveckor.

På gymnasiet åker eleverna på UF-mässan, Framtidsmässan, Jobbmässan; samt att eleverna gör studiebesök på universitet och högskolor. För de elever som upplever en skoltrötthet och som behöver extra stöd i motivation till att finna sin plats i samhället och yrkeslivet, så sker det ett samarbete mellan Fenix Gymnasium, Arbetsförmedlingen och AME i Vaggeryds kommun.

Särskilt viktigt under gymnasiet är:

- Att eleverna rustat inför arbetslivet och eventuella framtida studier på högskola eller universitet.
- Att eleverna förstår vad som krävs av hen för att kunna arbeta med sitt valda yrke/inom sin valda bransch, alternativt vilken fortsatt kompetensutveckling som krävs för att arbeta med det valda yrket.
- Att eleven vet vad den vill med sitt liv. Att eleven förstår värdet av vad hens förvärvda kunskaper och kompetens kan bidra med till samhället, och till den framtida arbetsplatsen.

Aktiviteter som förekommer i gymnasiet

Rubrik	Beskrivning
Hur fungerar yrkeslivet?	<p>Syfte: Lära sig olika yrken inom sin valda bransch, förbereda för yrkeslivet, skapa nätverk</p> <p>Alla elever som går en praktisk utbildning ska ha minst 15 v. APL. Elever som går gymnasial lärlingsutbildning ska ha motsvarande halva utbildningstiden på ett företag.</p> <p>Kontakt med fackförbund.</p>
Entreprenörskap	<p>Syfte: Att ge eleverna kunskap och insikt in vad entreprenörskap innebär.</p> <p>Alla elever läser kursen entreprenörskap i åk1.</p>
Nätverk	<p>Syfte: Få kunskap om branschens behov och öka anställningsbarhet</p> <p>Samtliga yrkesprogram har programråd alternativt lärlingsråd där branschen är representerad. TE har en lokalstyrgrupp för TC där branschen är representerad. VO har både programråd och VOC.</p>

Fältstudier	<p>Syfte: Få kunskap om olika möjligheter till arbete och studier efter gymnasiet samt olika yrkesroller i framtiden.</p> <p>Alla elever som går högskoleförberedande program ska ges möjlighet att genomföra 2 fältstudieveckor/läsår. Mentor ska följa upp fältstudieveckan.</p>
Jobb efter gymnasiet	<p>Syfte: Få möjlighet till en sysselsättning även om man inte får en gymnasieexamen.</p> <p>Samverka med AME kring ungdomars och vuxnas väg ut i arbetslivet. Kontakt med Arbetsförmedlingen.</p> <p>Utveckla yrkespaket för BF/VO/EE/IN. Detta vänder sig till elever på IM-programmet.</p>
Mitt nästa steg	<p>Syfte: Ge eleverna en knuff och inspiration ut i arbete..</p> <p>UF-mässan, framtidsmässan, jobbmässan. Studiebesök på universitet och högskolor. Arbetsförmedlingen</p>
Teknik-ambassadör	<p>Syfte: Att få fler att välja teknik och motverka traditionella yrkesval</p> <p>Arrangera framtidsdag för åk 8 med information om teknikutbildningar samt föreläsare från näringslivet.</p>
Eget företag	<p>Syfte: Ge eleverna möjlighet att starta företag, träna förmågor och se idéer bli verklighet.</p> <p>Blixtlåset, UF</p>
Personlig coachning	<p>Syfte: Ge eleverna verktyg för att lära sig hantera jobbiga saker. Ge eleverna verktyg för att må bra. Ge eleverna ökad självkänedom.</p> <p>Veckans snackis.</p> <p>Mentorskap mellan eleverna (MVP)</p>

8. Vuxna och unga vuxna

Arbetslösheten stiger i Sverige och det är många vuxna och unga vuxna, som står långt ifrån arbetsmarkandens förfogande. Målet är att vägleda och rusta dessa individer till ett varaktigt arbete utifrån individens behov och kunskapsnivå. Alternativet att vägleda och rusta individerna inför högre studier vid högskola eller universitet. Insatser som sker är yreksvux, komvux, SFI på arbetsplatsen, mentorskap, utbildning och praktikplatser, jobb- och utbildningsmässor; samt möjligheter för individerna att ta del av olika nätverk och att knyta kontakter med företag och arbetsgivare.

Aktiviteter riktade till alla vuxna

Rubrik	Beskrivning
Jobbmässa	Syfte: Arbetssökande individer får möjligheten att se det arbetsutbud som finns i Vaggeryds kommun; samt möjligheten att skapa sig kontakter och att lämna ut sitt CV till olika företag.
Feriejobb och praktik	Syfte: Unga vuxna ges möjligheten till säsångs-belagda arbeten och praktikplatser som kan bana vägen för en framtida anställning.
Utbildningsmässa	Syfte: Möjligheten för individer att skapa sig en uppfattning om vilka olika utbildningsmöjligheter som finns.
Företagsänglar	Syfte: Företag går in, stöttar och coachar individer i sina tankar och handlingar kring att starta ett eget företag.
Praktik	Syfte: Arbetssökande individer får möjligheten att prova på nya arbetsuppgifter, som kan bana vägen till en framtida anställning. Arbetsgivaren får även möjlighet att testa om arbetstagaren är lämplig för jobbet.
Utbildning	Syfte: Utbildningsinsatser kompetenshöjning arbetssökand; samt utbildningsinsatser för att rusta individer mot fortsatta studier på universitet och högskola.
Nätverk	Syfte: Att se till att arbetsgivare kan träffas för utbildning och utbyte.

Komvux

På komvux finns det möjlighet för arbetssökande att genomgå olika kompetenshöjande utbildningsinsatser. Det finns även utbildningsinsatser som är riktade mot individer som planerar att fortsätta sina studier på universitet eller högskola.

Särskilt viktigt under vuxenutbildningen är:

- Kompetenshöja individer så att de får ett högre värde på arbetsmarknaden.
- Rusta individer för fortsatta studier på högskola eller universitet.

Aktiviteter som förekommer i vuxenutbildningen

Rubrik	Beskrivning
Uppdrags- utbildning.	Syfte: Kompetensutveckla människor som redan är i arbetslivet. Uppdragsutbildningar: städ/förskola, svets, CNC
Yrkesvux	Syfte: Erbjudande om att gå yrkesutbildning utifrån nationellt fastställda yrkespaket från Skolverket : Komvuxkurser från gymnasieskolans nationella program som ökar anställningsbarhet och kompetensen inom ett antal yrkesområden. Ges i samarbete med GGVV kommunerna.

Nyanlända

Kommunens verksamheter vill undanröja sociala hinder för nyanlända. Insatser för att förebygga detta är bland annat SFI (svenska för invandrade); där den nyanlände rustas i det svenska språket, för att hen ska bli mer attraktiv på den svenska arbetsmarknaden. Det sker även via yrkesintroduktion och mentorskap, där individen arbetar och samtidigt får handledning. Ytterligare en insats är yrkes-SFI, där svenskundervisningen är kopplad till de arbetsredskap som används på arbetsplatsen, och den kommunikation som sker på arbetsplatsen. SFI på kvällarna erbjuds för de individer som är hemma med små barn, främst nyanlända kvinnor som behöver stöttning av en svensk-talande.

AME stöttar och rustar nyanlända individer i att kunna starta ett eget företag; detta genom att utbilda individerna i kunskaper kring vilka rättigheter och skyldigheter som du har i Sverige, när du ska starta eget. AME erbjuder även tolkhjälp till arbetsgivare, som gör att de känner sig tryggare i anställningen. Stöttningen sker via besök eller telefonhjälp. AME har även utbildningar i kulturell och social kompetens, både för nyanlända och för deras arbetsgivare. I dessa forum diskuteras det hur man kan mötas och samspela på arbetsplatsen trots kulturella skillnader, samt vad vi kan lära oss av varandra.

Särskilt viktigt för nyanlända är:

- Arbeta med att säkerställa relevant arbetsmarknadskunskap på SFI.
- Rusta individerna i det svenska språket, som bidrar till att göra dem attraktiva på den svenska arbetsmarknaden.
- Ta tillvara den kompetensen som finns hos de individer som har kunskap och arbetslivserfarenhet, så att det gynnar samhället på bästa sätt.

Aktiviteter som förekommer för nyanlända

Rubrik	Beskrivning
SFI	Syfte: Utbilda individerna i det svenska språket.
Samhälls- orientering	Syfte: Utbilda individerna i svenska lagar och regler, rättigheter och skyldigheter, hur sjukvård och barnomsorg fungerar i Sverige, etc.
Arbetslivs- orientering	Syfte: Studiebesök, praktikplatser, mentorstöd när individen ska finna sin plats på arbetsmarknaden.

Yrkes SFI	Syfte: Svensk-undervisning som är kopplat till de arbetsredskap och den kommunikation som krävs på den arbetsplatse där individen har sin praktikplats.
Yrkes-svenska	Syfte: Insats som både kan vara riktad mot yrkesverksamma med bristande språk, tex. Som uppdragsutbildning från företag. Kan också vara extra språkinsats mot språksvaga individer i vuxenutbildning för att förstärka ett valt yrkesspår. T.ex. vårdsvenska, lokalvårdssvenska, industri svenska m.fl. Kortare uppdragsutbildningar där deltagarna lär sig svenska som förekommer på arbetsplatser.
<u>Yrkes-introduktion</u>	Syfte: Att kunna anställa person utan erfarenhet och rätt utbildning. Med hjälp av yrkesintroduktion kan arbetsgivare anställa en person som vid sidan av anställningen får utbildning för att matcha krav på utbildning och erfarenhet. AF bidrar med en del av lönen.
Supported employment	Syfte: Är en insats som syftar till att stötta motiverade individer till att "finna, få och behålla" ett arbete. Målgrupp: Utsatta grupper som har svårt få fäste på arbetsmarknaden. Är inget anställningsstöd utan en insats som t.ex. Arbetsmarknadsenheter bistår med. Motsvarar i huvudsak AF:s insats SIUS-stöd
Tolkhjälp	Syfte: AME bistår arbetsgivaren med tolkhjälp för att underlätta i dialogen mellan arbetsgivare och arbetstagare.
Nystarts-jobb	Syfte: Anställningsstöd som riktar sig mot nyanlända inom introduktionsprogrammet på AF men också mot långtidsarbetslösa. Används också för utsatta grupper för att få fäste på arbetsmarknaden. Innebär att arbetsgivaren får upp till halva lönekostnaden täckt via AF i 1-2 år beroende på målgrupp och tid i utanförskap. Finns infoblad på arbetsformedlingen.se
Validering	Syfte: Möjligheten för nyanlända att få sina utländska betyg validerade av Universitet- och Högskolerådet.

Unga utan sysselsättning

Kommunen har ett kommunalt ansvar att finna en meningsfull sysselsättning för målgruppen unga mellan 18-25 år. Insatser som görs är bland annat vägledning till fortsatta studier vid universitet eller högskola. Möjlighet till praktikplatser och feriearbete. Speeddating på Fenix kultur- och kunskapscentrum, mellan ungdomar och olika företag i Vaggeryds kommun. Möjligheten att få hjälp med körkortsstudier för att ungdomarna ska bli mer attraktiva på arbetsmarknaden. AME har ett vägledningsmaterial som är en röd tråd mellan SYV och AME.

AME, Fenix och AF har en preliminär plan för ett speeddatingevennt på Fenix i september med AF, AME, SYV samt handläggare på AF för att kartlägga gruppen arbetslösa ungdomar. Information om vux, möjlighet till studievägledning, information om insatser som AF kan bistå med, extra stöd för matchning mot arbete men också möjlighet till fördjupad yrkesvägledning enligt "Vägvisaren" som bygger på Hollands vägledningsmodell. Detta för dem som är väldigt osäkra på vad de vill. Är en manualbaserad vägledningsmodell där det finns fler bland personalen på AME som har den utbildningen.

Just nu så kanske ett företagsevennt blir lite mer komplicerat då det snarare är varsel än rekrytering som är deras fokus.

Företagsänglar är ett koncept där företagen går in som mentorer och stöttar, när en ungdom har tankar och idéer kring att starta ett eget företag. Det anordnas tävlingar för ungdomar i social hållbarhet och entreprenörskap.

Särskilt viktigt för unga utan sysselsättning är:

- Att finna en meningsfull sysselsättning utifrån individens behov och kunskap.
- Att ta tillvara på den kunskap och entreprenörskapsanda som finns hos den yngre generationen.

Aktiviteter som förekommer för unga utan sysselsättning

Rubrik	Beskrivning
KAA	Syfte: Kommunens aktivitetsansvar för ungdomar, att finna en meningsfull sysselsättning för ungdomar mellan 18-25 år.
Trappsteget	Syfte: Trappsteget riktar sig till dig som är mellan 16 och 24 år, och är en väg till framtida självförsörjning och arbete.
Nystartsjobb	Syfte: Möjligheten för arbetsgivare att få ekonomiskt stöd från Arbetsförmedlingen om de anställer en person som har varit arbetslös under en längre tid.
Supported employment	Syfte: Är en insats som syftar till att stötta motiverade individer till att "finna, få och behålla" ett arbete. Målgrupp: Utsatta grupper som har svårt få fäste på arbetsmarknaden. Är inget anställningsstöd utan en insats som t.ex. Arbetsmarknadsenheter bistår med. Motsvarar i huvudsak AF:s insats SIUS-stöd
<u>Yrkes-introduktion</u>	Syfte: Att kunna anställa person utan erfarenhet och rätt utbildning. Med hjälp av yrkesintroduktion kan arbetsgivare anställa en person som vid sidan av anställningen får utbildning för att matcha krav på utbildning och erfarenhet. AF bidrar med en del av lönen.
Sommarjobb	Syfte: Ungdomarna får en meningsfull sysselsättning under sommaren.
Körkort	Syfte: Att öka anställningsbarhet Individuell hjälp att ta olika typer av körkort för att öka anställningsbarhet, ex personbil, truck, röjsåg etc

Långtidsarbetslösa

Insatser för långtidsarbetslösa är studier vid komvux för kompetenshöjande insatser, för att individerna ska bli mer attraktiva på arbetsmarknaden. Nystartsjobb, där arbetsgivare får ekonomiskt stöd från Arbetsförmedlingen om de anställer en person som har varit arbetslös under en längre tid. Mentorskap och vägledning, samt yrkesintroduktion där individen kompetenshöjs parallellt med att hen är anställd hos en arbetsgivare.

Särskilt viktigt för långtidsarbetslösa är:

- Vägleda individerna till att finna en meningsfull sysselsättning.
- Uppmuntra och ta tillvara på den kompetens som finns hos individen, så att det gynnar samhället på bästa sätt.

Aktiviteter som förekommer för unga utan sysselsättning

Rubrik	Beskrivning
Nystartsjobb	Syfte: Möjligheten för arbetsgivare att få ekonomiskt stöd från Arbetsförmedlingen om de anställer en person som har varit arbetslös under en längre tid.
Yrkes-introduktion	Syfte: Att kunna anställa person utan erfarenhet och rätt utbildning. Med hjälp av yrkesintroduktion kan arbetsgivare anställa en person som vid sidan av anställningen får utbildning för att matcha krav på utbildning och erfarenhet. AF bidrar med en del av lönen.
Supported employment	Syfte: Är en insats som syftar till att stötta motiverade individer till att "finna, få och behålla" ett arbete. Målgrupp: Utsatta grupper som har svårt få fäste på arbetsmarknaden. Är inget anställningsstöd utan en insats som t.ex. Arbetsmarknadsenheter bistår med. Motsvarar i huvudsak AF:s insats SIUS-stöd

Utvecklas på jobbet

Möjligheten för anställda individer att vidareutveckla sig och kompetenshöja sig själv utifrån sin anställning; detta gynnar både den anställde och det företaget där individen har sin anställning.

Särskilt viktigt för individer som vill utvecklas på arbetsplatsen:

- Att arbetsgivaren uppmärksammar när ett kunskapsbehov fattas i företaget, samt att hen då ser till att kompetenshöja redan befintlig personal.
- Att individerna själva uppmärksammar när det är något som både kan gynna dem själva och företaget.

Aktiviteter som förekommer för unga utan sysselsättning

Rubrik	Beskrivning
Validering	Syfte: Validering av praktiska kunskaper; samt möjligheten för nyanlända att få sina utländska betyg validerade av Universitet- och Högskolerådet.
Komvux och anställd	Syfte: Möjligheten för anställda att kompetenshöja sig på komvux.
Yrkesvenska	Syfte: Möjligheten för nyanlända att träna sig i det svenska språket, samtidigt som de har en anställning.

9. Eget företag

Syftet med Från förskola till jobb är att rusta individerna från tidig ålder i ett entreprenöriellt tänkande. Målet när den unga kliver ut på arbetsmarknaden är att skolan har stöttat och tillvaratagit de kunskaper och de idéer som individen har skapat sig. Individen ska även ha haft möjligheter och redskap för att kunna sjösätta sina idéer. Redskap som kan användas under utbildningen är bland annat Ung Företagsamhet, som hjälper gymnasieelever att driva eget företag under sina gymnasiestudier; samt Ungdrive, ett nätverk av etablerade företagare som stöttar ungdomar när de ska starta eget företag.

Särskilt viktigt för de som vill starta eget är:

- Att förutse tillgångar ges till att kunna spinna vidare och utveckla sina företags-idéer.
- Stöttning och vägledning av redan befintliga företag.

Aktiviteter som förekommer

Rubrik	Beskrivning
Ungdrive	Syfte: Ett rikstäckande nätverk av företagare som hjälper ungdomar mellan 15-18 år att starta eget.
UF	Syfte: Möjligheten för ungdomar att via Ung Företagsamhet, driva ett eget företag under gymnasietiden. Ungdomarna skaffa sig kunskaper i vad som krävs för att kunna starta och driva ett eget företag.
Starta eget – nyanländ	Syfte: XXXXXX AME kanske har mer info? xxxxxxx
Starta eget – kvinna	Syfte: xxxxx AME kanske har mer info? Xxxxx
Science park	Syfte: Stöttar och hjälper ungdomar att utveckla sina företagsidéer.
Expand	Syfte: Att stötta enmansföretag att växa genom att anställa Xxxxx

10. Vaggeryds vision och mål

VISION

Här ger vi plats för att göra skillnad

En plats för möjligheter formad med tanke och omtanke.

Där lusten är vår drivkraft och där glädjen smittar.

En plats med stark tradition för gränslöst skapande.

Där gemensam vilja och kunskap får livet att lyfta och idéer att bli verklighet.

En plats i rörelse som bygger på mångfald och hållbarhet.

Där allt är nära och alla har betydelse.

MÅL

Vaggeryds kommun ska vara en plats:

...med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen (KF1)

...med hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet (KF2)

...med en hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv - för en god hälsa (KF3)

...som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka (KF4)